

RECOVERING AND STRENGTHENING TOURISM DURING COVID-19 PANDEMIC

REDRESAREA ȘI CONSOLIDAREA TURISMULUI ÎN PERIOADA PANDEMIEI DE COVID-19

Roman LIVANDOVSKI¹, dr., conf. univ.

Abstract: *The outlook for the tourism sector remains highly uncertain. The coronavirus (COVID-19) pandemic continues to hit hard, with international tourism drastically decreasing in all tourism destinations. Domestic tourism is helping to soften the blow, at least partially, and governments have taken impressive immediate action to recover and strengthen the sector, while protecting jobs and businesses. Many countries are also now developing measures to build a more resilient tourism economy post COVID-19. These include preparing plans to support the sustainable recovery of tourism, promoting the digital transition and move to a greener tourism system, and rethinking tourism for the future. This research also provides insights on post-crisis recovery factors affecting travel behavioral intention and demand.*

Key words: *Tourism, pandemic, crisis, Covid-19, travel.*

JEL CLASSIFICATION: Q52, Q57

1. Introducere

Cea mai mare criză din istoria turismului, provocată de pandemia Covid-19 reprezintă un șoc imens pentru economia turismului, afectând grav mijloacele de trai ale populației țărilor lumii și afacerile din toate domeniile economice, culturale și sociale. Pe măsură ce pandemia continuă să evolueze, consecințele depline nu sunt încă clare.

Între ianuarie și mai 2021, sosirile de turiști internaționali au fost cu 85% sub nivelul din 2019 (sau o scădere de 65% față de 2020), arată datele Organizației Mondiale a Turismului [1]. În ciuda unei mici creșteri în luna mai, apariția variantelor COVID-19 și impunerea continuă a restricțiilor influențează recuperarea călătoriilor internaționale. Între timp, turismul intern continuă să revină în multe părți ale lumii.

Cele mai recente date ale Organizației Mondiale a Turismului arată că, în primele cinci luni ale anului 2021, destinațiile mondiale au înregistrat cu 147 de milioane mai puține sosiri internaționale comparativ cu aceeași perioadă a anului 2020, sau cu 460 milioane mai puțin decât anul pre-pandemic din 2019. Cu toate acestea, datele indică o creștere relativ mică în luna mai 2021, sosirile scăzând cu 82% (față de mai 2019), după ce au scăzut cu 86% în aprilie [2]. Această ușoară tendință ascendentă a apărut pe măsură ce unele destinații au început să diminueze restricțiile, iar încrederea consumatorilor a crescut ușor.

2. Restabilirea încrederii în călătorii pentru a relua turismul

Pe regiuni, Asia și Pacificul au continuat să sufere cel mai mare declin, cu o scădere de 95% a sosirilor internaționale în primele cinci luni ale anului 2021 comparativ cu aceeași perioadă din 2019. Europa (-85%) a înregistrat al doilea cel mai mare declin al sosirilor, urmat de Orientul Mijlociu (-83%) și Africa (-81%). America (-72%) a înregistrat o scădere comparativ mai mică. În iunie, numărul destinațiilor cu închiderea completă a frontierelor a scăzut la 63, de la 69 în

---

¹ Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu Bodoni, 61,

februarie. Dintre acestea, 33 se aflau în Asia și Pacific, în timp ce doar șapte în Europa, regiunea cu cele mai puține restricții de călătorie în vigoare.

Pe subregiuni, Caraibe (-60%) au înregistrat cea mai bună performanță relativă până în mai 2021. De pe urma călătoriilor în creștere din Statele Unite ale Americii au beneficiat destinațiile turistice din Caraibe și America Centrală, cum ar fi Mexicul. Europa de Vest, Europa de Sud și Mediteraneană, America de Sud și America Centrală au înregistrat rezultate ușor mai bune în mai decât în aprilie 2021.

3. Perspectivă mixtă pentru restul anului 2021

Turismul internațional încetinește, deși recuperarea rămâne foarte fragilă și inegală. Preocupările crescând cu privire la varianta Delta a virusului au determinat mai multe țări să revizuiască măsurile restrictive. În plus, volatilitatea și lipsa de informații clare privind cerințele de intrare ar putea continua să influențeze reluarea călătoriilor internaționale în timpul sezonului de iarnă al emisferei nordice. Cu toate acestea, programele de vaccinare din întreaga lume, împreună cu restricțiile mai ușoare pentru călătorii vaccinați și utilizarea instrumentelor digitale, cum ar fi certificatul digital COVID al UE, contribuie la normalizarea treptată a călătoriilor.

În plus, călătoriile interne determină o redresare a sferei turismului în multe destinații, în special în cele cu piețe interne mari. Capacitatea locurilor aeriene interne în China și Rusia a depășit deja nivelurile dinaintea crizei, în timp ce călătoriile interne în Statele Unite ale Americii se consolidează în continuare.

4. COVID-19 și activitatea turistică: protocoale pentru redeschiderea internă

Conform datelor Organizației Mondiale a Turismului [1], pandemia a condus la o reducere de aproximativ 57% a sosirilor internaționale în martie 2021 și la o oprire totală consecventă în următoarele două luni, cu o reducere de la 850 milioane la 1,1 miliarde de călătorii internaționale. Ceea ce ar putea reprezenta o pierdere de 910 miliarde de dolari până la 1,2 trilioane de dolari SUA din veniturile din export, pe lângă închiderea locurilor de muncă din sfera turismului, cu o concediere de la 100 la 120 de milioane de angajați în întreaga lume.

Măsurile preventive stabilite în toate țările afectate după recunoașterea COVID-19 s-au bazat pe metode vechi, dar funcționale, precum carantina, practici de îngrijire primară, cum ar fi protocoale de igienă personală compuse dintr-o practică constantă de igienizare a mâinilor, utilizarea măștilor, atenție la apariția simptomelor bolii și altele. Au fost implementate izolarea socială în absența vaccinurilor, utilizarea protocoalelor clinice pentru îngrijirea pacienților cu afecțiuni critice și reutilizarea medicamentelor cunoscute anterior.

Aceste măsuri au fost adoptate de unele țări în plus față de practicile de călătorie modificate cu protocoale suplimentare, cum ar fi scanarea temperaturii corpului călătorilor și a tunelurilor de salubritate pentru o posibilă dezinfectare externă a persoanelor înainte de a intra în aeroporturi, hoteluri și săli de evenimente; unități care funcționează cu o capacitate de serviciu redusă pentru a crește distanța de siguranță între clienți în spații închise, cum ar fi restaurante, săli de concerte și alte locuri cu potențiale condiții de colectare în masă.

Unele hoteluri au stabilit noi protocoale de igienă sub formă de echipament de protecție individuală pentru echipele de deservire cu utilizarea mănușilor de unică folosință, a măștilor și a ecranelor de protecție facială, cicluri sporite de curățare în zonele comune, sterilizarea încăperilor prin lumină UV sau Oxy Sanitizer, utilizarea extinsă a gelurilor dezinfectante cu o concentrație de minimum 70% alcool, măști de unică folosință gratuite pentru oaspeți, utilizarea mai multor dezinfectanți, cum ar fi utilizarea soluțiilor pe bază de clor, îndepărtarea mobilierului și a echipamentelor de prisos din camere, pe lângă alte metode care facilitează un proces ușor de curățare și reduc riscul de contaminare a oaspeților și a angajaților.

Cu toate acestea, nu există o garanție completă privind siguranța persoanelor, în ciuda luării acestor măsuri, având în vedere scenariul actual și cunoștințele despre COVID-19. De exemplu, studiul lui Olsen și al. [3], prezintă telefonul mobil, un echipament pe care majoritatea oamenilor îl au și îl transportă peste tot, reprezintă un „cal troian” care contribuie semnificativ la transmiterea infecțiilor microbiene în timpul epidemiilor și pandemiilor.

Subliniem, de asemenea, că unele dintre metodele menționate anterior au fost ineficiente în epidemiile din trecut, precum și în timpul pandemiei actuale. Acestea includ filtrarea temperaturii în aeroporturi [4], dezinfectarea persoanelor prin pulverizare în camere sau tuneluri de salubritate [5] și altele.

Redeschiderea serviciilor de călătorie și divertisment, în ciuda adoptării acestor măsuri preventive, ar trebui să aibă loc numai atunci când se constată un declin absolut al cazurilor confirmate și al deceselor provocate de COVID-19, cu consolidarea practicilor preventive pentru a asigura calitatea reducerii incidenței bolii.

Utilizarea unor protocoale de supraveghere constantă și a unor sisteme santinelă, instrumente bine cunoscute de experții în sănătate, ar trebui stabilite în destinațiile turistice locale și în serviciile de turism, pentru a ajuta autoritățile sanitare să controleze potențialele focare și răspândirea lor în alte țări și regiuni.

5. COVID-19 și călătoriile internaționale: o problemă majoră

Unele țări susțin ideea unui „pașaport de imunitate” sau a unui „certificat fără risc” pentru a permite persoanelor care prezintă anticorpi împotriva SARS-CoV-2 și care, astfel, ar putea fi protejați împotriva reinfectării, să călătorească. Cu toate acestea, nu există dovezi, până acum, dacă anticorpii induși de infecția cu SARS-CoV2 ar putea preveni infecția ulterioară și pe ce durată [6].

Cu toate acestea, prin intermediul datelor epidemiologice legate de incidență și mortalitate, țările își pot consolida politicile de frontieră cu permisiunea sau refuzul călătorilor din regiunile extrem de endemice, precum și recomandând cetățenilor lor să călătorească doar către destinații considerate sigure.

În acest fel, țările cu un tablou cu incidență ridicat sau cu date neclare pot fi incluse în această clasificare cu risc ridicat, iar călătoriile care provin din acestea ar trebui să le fie interzis accesul, așa cum recomandă articolul 18, punctul 2, din Regulamentul internațional de sănătate (OMS, 2005) [6]. Intervenția rapidă a autorităților locale, supravegherea și izolarea cazurilor, conjugată cu o politică și o strategie responsabilă de sănătate publică, pot dimua incidența și decesele provocate de COVID-19.

6. Recomandări pentru restabilirea călătoriilor interne și internaționale

În vederea redeschiderii călătoriilor internaționale, guvernele trebuie să își revizuiască politicile de sănătate publică pentru a permite o supraveghere sporită, urmărirea și limitarea cazurilor confirmate, gestionarea pacienților, practicarea tratamentului și utilizarea infrastructurii de sprijin, precum și alte acțiuni necesare pentru a reduce incidența cazurilor și a deceselor.

Statele Unite și Brazilia sunt țări care conduc în prezent în numărul de cazuri confirmate la nivel mondial. Ambele națiuni nu au luat în considerare dovezile științifice din studiile inițiale, neadoptând strategii preventive și de protecție, care ar fi putut reduce considerabil numărul de cazuri și decese. În Brazilia, din păcate, guvernul federal a tratat problema COVID-19 cu neglijență și a întărit mesajul fals că este o boală obișnuită și tratabilă.

Datorită acestei situații, mai multe țări își vor ține frontierele închise pentru a primi cetățeni din statele care au o situație epidemiologică nedefinită pentru COVID-19, din motivele menționate anterior. Această situație poate dura mult timp, deoarece nu există încă o politică eficientă de sănătate publică împotriva COVID-19 în multe destinații turistice.

7. Concluzii

Adoptarea carantinei este o modalitate de a permite intrarea călătorilor din aceste regiuni; cu toate acestea, numai cei cu putere de cumpărare ridicată vor putea să respecte acest regulament. Subliniem că mai mulți călători, în ciuda faptului că fac parte din aceste națiuni restricționate, au dublă cetățenie, ceea ce le permite să călătorească liber în țări cu restricții pentru anumite naționalități.

Stabilirea carantinei obligatorii cu supravegherea telefoanelor mobile personale și a rețelelor sociale online pentru a verifica izolarea socială, consilierea medicală și psihologică online în perioada de izolare, aplicarea amenzilor pentru încălcarea regulilor de carantină de călătorie, și alte măsuri, pot reduce aceste riscuri privind importul cazurilor de COVID-19.

Introducerea certificatelor de vaccin împotriva SARS-CoV2 la controalele la frontieră, sau a vizelor cu un itinerar preaprobat în acest timp, ar putea fi măsuri preventive importante pentru supraveghere în cazul în care un călător este pozitiv pentru COVID-19, astfel protejând regiunile de destinație și unitățile de călătorie la expunere.

Un alt instrument important este testarea călătorilor atunci când ajung la o destinație. Rezultatele pot permite examinarea călătorilor care au sosit cu același transport, evitând astfel transmiterea ridicată a COVID-19 care poate avea loc la controlul de frontieră.

Prin urmare, măsurile de protecție, cum ar fi distanța socială, sunt obligatorii pentru a evita diseminarea în continuare a virusului. În plus, alte „experiențe de siguranță” pot deveni un aspect de calitate pentru luarea deciziilor călătorilor în viitor, cu disponibilitatea tratamentului pentru COVID-19 și a inoculării unor vaccinuri eficiente.

Aceste măsuri cuprind consolidarea utilizării măștilor pentru lucrătorii din turism și călători, creșterea frecvenței de curățare și igienizare a unităților, utilizarea filtrelor de captare a particulelor de eficiență înaltă (HEPA) pentru a curăța aerul în locurile de colectare în masă și camere de hotel, distribuirea gratuită a kiturilor de igienă personală, a dozatoarelor automate de dezinfectant pentru mâini distribuite în zone cu circulație ridicată și contact de suprafață, măsurarea temperaturii corpului ca protocol de intrare în unitățile de turism și a trecerii frontierelor statale.

Creдем că alte măsuri preventive care induc un sentiment de securitate pentru călători vor fi noul protocol pentru redeschiderea călătoriilor și pot contribui, de asemenea, la scăderea incidenței altor infecții respiratorii virale.

Cu toate acestea, trebuie să evităm utilizarea tehnologiilor sau substanțelor care, în ciuda faptului că sunt dezinfectanți, pot provoca daune sau răni călătorului, cum ar fi utilizarea lămpilor UV, ozonului și a altor produse igienice.

Supravegherea bolilor infecțioase și experiența în materie de siguranță trebuie să fie planificate de către națiuni și unități de turism pe baza dovezilor științifice pentru a asigura siguranța călătorilor. Aceasta trebuie să devină o politică majoră de sănătate publică pentru a evita transmiterea bolilor infecțioase în situații de pandemie viitoare.

Referințe

1. UNWTO World Tourism Barometer May 2020 Special focus on the Impact of COVID-19. Madrid: UNWTO; 2020. [Cited May 1st, 2020]. Available from: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-05/Barometer_May2020_full.pdf
2. WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard. Geneva: WHO; 2020 [Cited September, 11th, 2020]. Available from: <https://covid19.who.int/>
3. Olsen M, Campos M, Lohning A, Jones P, Legget J, Bannach-Brown A, et al. Mobile phones represent a pathway for microbial transmission: A scoping review. *Travel Med Infect Dis*. 2020;35:101704. <https://doi.org/10.1016/j.tmaid.2020.101704>
4. Quilty BJ, Clifford S, Flasche S, Eggo RM; CMMID nCoV working group. Effectiveness of airport screening at detecting travellers infected with novel coronavirus (2019-nCoV). *Euro Surveill*. 2020;25(5):2000080. <https://doi.org/10.2807/1560-7917.ES.2020.25.5.2000080>

5. World Health Organization. Q&A: Considerations for the cleaning and disinfection of environmental surfaces in the context of COVID-19 in non-health care settings. Geneva. 2020 [Cited June 8th, 2020]. Available from: <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-considerations-for-the-cleaning-and-disinfection-of-environmental-surfaces-in-the-context-of-covid-19-in-non-health-care-settings>
6. World Health Organization. “Immunity passports” in the context of COVID-19. Geneva. 2020. [Cited June 8th, 2020]. Available from: <https://www.who.int/news-room/commentaries/detail/immunity-passports-in-the-context-of-covid-19>